

Γιώτα Κριλή: Ο τελευταίος γεωργός

Το τελευταίο βιβλίο της τριλογίας ιστορικών μυθιστορημάτων της καταξιωμένης συγγραφέως Γιώτας Κριλή αποκλειστικά στον Κόσμο

Μέρος 18ο

Μες στις μεγάλες νύχτες του χειμώνα, οι τρεις λογοδοσμένες κόρες, η Ελένη, η Χρυσούλα και η Διαμάντω, τελειοποιούσαν τα προικιά τους. Η Αντρέαινα ετοίμαζε τη γαμπριάτικη φορεσιά του εγγονού της του Αντρέα του ταχυδρόμου. Και κείνος μοίραζε βιαστικά τα γράμματα στο Αηδονοχώρι και πήγαινε στην αρραβωνιαστικιά του τη Χρυσούλα. Τον φίλευε καφέ και όταν ήταν μόνη της τον φίλευε πεταχτά και το φιλι της. «Χρυσούλα μου, ατέλειωτος είν' τούτος ο χειμώνας», της έλεγε. «Για μένα περνάει τόσο γρήγορα και δεν θα προφτάσω να φτιάξω τα προικιά μου», απαντούσε εκείνη χαμογελώντας.

Τελικά πέρασε η Λαμπρή που εκείνη τη χρονιά είχε έρθει νωρίς, αρχές Απρίλη. Τα χωράφια οργώθηκαν και σπάρθηκαν, τα κηπουρικά φυτεύτηκαν, τα αρνάκια αποκόπτονταν από τις μανάδες τους και το τυροκομείο ήταν στο φόρτε του. Πέρασε η Πρωτομαγιά και έγινε και το μνημόσυνο για τα χρονιάσματα του γερο-Νικόλα. Πέρασε και το πανηγύρι του Αγίου Νικολάου στις εννιά του Μάη και πλησίαζαν οι γάμοι που θα γίνονταν την Κυριακή μετά των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης.

Δεν θυμόντουσαν οι Αηδονοχωρίτες να έχουν τριπλούς γάμους μέσα σε μια μέρα. Σαν μπήκε η εβδομάδα άρχισαν να γίνονται τα καθιερωμένα. Στο κονάκι του πρόεδρου του κυρ Γιώργη έδεσαν δυο τριχιές από την μια άκρη στην άλλη στο καθιστικό και άπλωσαν ξεχωριστά τα προικιά της Ελένης και τα προικιά της Διαμάντως. Και επειδή το έθιμο ήταν να μην βλέπονται οι νύφες, κάθε πρωί εκείνη την εβδομάδα, οι δυο αδερφές εμψυχιάσαντε με νερό γελώντας καταχαρούμενες που με την παντρεία τους θα γίνονταν γειτόνισσες στην πέρα ρούγα.

*

Το Σάββατο το πρωί, τρεις ομάδες προικολόγοι φόρτωσαν και ξεφόρτωσαν προικιά με τραγούδια και ντουφεκίες χαράς.

Το δειλινό κατέφταναν οι καλεσμένοι. Ο Γιώργης ο πρόεδρος με το Στρατή υποδέχτηκαν στο σταθμό τον Ηρακλή με τη φαμελιά του, τις κόρες του τη Νικολέτα με τη Σταυρούλα και τον κουμπάρο του Ηρακλή τον Πέτρο. Και ο Λάζαρος την κόρη του την Ευγενία με τη φαμελιά της που ζούσε στο Άργος. Ήταν συγκινητικά εκείνα τα ανταμώματα. Ειδικά στο κονάκι του πρόεδρου με τις διπλές νύφες. Μέσα σε ένα χρόνο η Νικολέτα με τη Σταυρούλα είχαν γίνει αγνώριστες. Είχαν μεγαλώσει, φορούσαν κομψά φορέματα και καπέλο σαν τη θεία τους την Ερμιόνη. Τις κοίταζαν οι κοπέλες του χωριού και τις ζήλευαν που ζούσαν στην πόλη.

Την Κυριακή ξεκίνησαν πρωί τα πρώτα στεφανώματα με το Γιαννάκο και την Ελένη. Μόλις τέλειωσαν και μπήκε η νύφη στο σπίτι του γαμπρού, κατέφτασε το συμπεθεριό του Αντρέα από το Βουρλοχώρι με ντουφεκίες χαράς, τραγούδια και βιολιά. Έγιναν τα στεφανώματα του Αντρέα και της Χρυσούλας και σαν τους ξέβγαλαν, πήρε σειρά ο Μαστροπάν και η Διαμάντω. Τους στεφάνωσε ο Μαστρομήτσιος από τη Μεγαλόπολη με μπραζέρι το δάσκαλο Ελεφάντη. Και η νύφη πήγε κατευθείαν στο νεόχτιστο κονάκι. Στην αυλή τραγουδούσαν:

*Φέρτε μέλι, φέρτε γάλα να μελώσουμε τη νύφη
να γλυκάνουμε μια στάλα, να την βάλουμε στο σπίτι.
Έβγα πεθερά της νύφης με το κόκκινο μαντίλι
τα νιόγαμπρα να τυλίξεις, να τα μπάσεις μες στο σπίτι.*

Η πεθερά η Λαζαρίνα περίμενε καμαρωτή στην πόρτα. Τους μέλωσε και περνώντας το μαντίλι στο λαιμό τους, τους έμπασε μέσα. Η νύφη κάθισε στο νυφοστόλι και άναψε το καθιερωμένο γλέντι. Η Ευγενία καμάρωνε τη λεβεντιά του Αναστάση. Της θύμισε το Βίττο. Τα μάτια της βούρκωσαν και μπήκε στην κάμαρα για να συνέρθει.

Είχε ανάψει το γλέντι και στο παραδίπλα σπίτι του γαμπρού του Γιαννάκου και ήταν σα να αντιπαραβάλλονταν. Έπεφταν αβέρτα ντουφεκίες χαράς. Ο παπα-Γιάννης δεν βάσταζε. Βγήκε στο παράθυρο και τους μάλωσε: «Ρε ασίκηδες, νισάφι πια το μπαρούτι! Γάμοι γίνονται. Δεν γίνεται πόλεμος!» Έπαψαν οι ντουφεκίες και δυνάμωσαν τα τραγούδια.

Στο σπίτι του Γιώργη του πρόεδρου οι καλεσμένοι κάθονταν στις τάβλες για το μεσημεριανό και το είχαν ρίξει στο λακριντί. Ο Γιώργης ήταν πασίχαρος που σε μια μέρα έδωξε δυο τσούπρες, ενώ η Γιώργαινα παραπονιόταν:

– Ε, τις διώξαμε. Και τώρα τι θ' απογίνουν οι δουλειές μας; Πού είν' ο Φώτης μας; Μακάρι να 'ταν δω. Θα τον παντρεύαμε και θα 'μπαινε και στο δικό μας κονάκι νύφη.

– Θα πιάσει την καλή ο Φώτης και θα γυρίσει, είπε ο Ηρακλής.

– Άμα θες, μάνα, εγώ μένω δω να βοηθάω, είπε δειλά-δειλά η Σταυρούλα.

Έμειναν όλοι τους κατάπληκτοι. Ο Ηρακλής κοίταζε την Ερμιόνη και έπειτα είπε:

– Βεβαίως, Σταυρούλα. Ό,τι αποφασίσουν οι γονείς σου.

– Θα το σκεφτούμε. Σήμερα έχουμε τη χαρά της Ελένης και της Διαμάντως, είπε ο πατέρας της ο Γιώργης και κίνησε τραγούδι της τάβλας. Οι άλλοι το πισωγύριζαν.

Αφήνω γεια στις έμορφες και γεια στις μαυρομάτες...

Τα παιδιά τάζαν το τσοπανόσκυλο για να συμφιλιωθούν μαζί του. Ο Σωκράτης του έδωσε και τρίτο κόκκαλο και το άγγιξε δειλά-δειλά. Ρώτησε γιατί τον λένε Καψάλη. «Πήρε τ' όνομα από το κοκκινωπό του χρώμα», εξήγησε η Νικολέτα, που βοηθούσε με το μαγείρεμα και έπλενε συνέχεια πιάτα.

Η μάνα έστειλε τη Στέλλα να βγάλει τα πρόβατα που ήταν κλεισμένα μέσα από το πρωί. Σηκώθηκε και η Σταυρούλα. Θα πήγαινε να την βοηθήσει. Πήγαν μαζί τους και η Μαρία με το Σωκράτη. Ήθελαν να γνωριστούν με τις προβατίνες τους και πήραν από μια φέτα ψωμί να τις φιλέψουν. Οδήγησαν το κοπάδι στο χωράφι τους στην Παλιόλακκα. Η Σταυρούλα χάιδευε και φιλούσε τις προβατίνες. Της είχαν λείψει. «Πώς μεγάλωσε η μαυρομάτα μου!» έλεγε και ξανάλεγε η Μαρία. «Και η λάγια μου!» πρόσθεσε ο Σωκράτης. «Του χρόνου θα κάνουν αρνάκια», τους είπε η Στέλλα.

Μαγιάτικο δειλινό, μαγευτικό. Ξάπλωσαν στον μεγάλο όχθο και ατένιζαν τον γαλάζιο ουρανό. Το βλέμμα τους έπιανε και το πέταγμα των πουλιών. Μια κατσιουλιέρα υψώθηκε τόσο ψηλά που έμοιαζε με κουκίδα. «Θα μπει στον ουρανό!» φώναξε ο Σωκράτης. Η Μαρία γύρισε μπρούμυτα. «Α! μια λαμπρίτσα!» αναφώνησε καθώς την έβαζε στην παλάμη της και την κοιτούσε εκστατικά. Τριγύρω τους τα ζουζούνια βομβούσαν και οι πολύχρωμες πεταλούδες φτερούγιζαν στα αγριολούλουδα. Η Σταυρούλα ανέβηκε στην κορφή του όχθου και κυλίστηκε στο παχύ χορτάρι ξεφωνίζοντας. Την μιμήθηκαν η Μαρία και ο Σωκράτης. Κυλιόντουσαν ενθουσιασμένα και χάρωνταν εκείνο το απαλό και δροσερό στρώμα του χορταριού. «Ξέρω μια φωλιά», είπε η Στέλλα και κείνα πετάχτηκαν μεμιάς. «Πού;» «Δεν την μαρτυρώ. Η τρυγόνα κλωσάει τ' αβγά. Άμα φοβηθεί θα τα παρατήσει». «Να την δούμε από μακριά», πρότεινε η Σταυρούλα. Η Στέλλα έκανε νόημα με το δάχτυλο να κάνουν ησυχία. Προχώρησε και στάθηκε ένα μέτρο μακριά μπροστά από μια χαμηλή γκορτσιά. Η τρυγόνα στη φωλιά ακίνητη. Τα πούπουλά της ιριδίζαν στο φως του ήλιου. Την κοίταζαν με ανοιχτό στόμα οπισθοχωρώντας σιγά-σιγά. «Θέλω να δω και τα πουλάκια!» «Δεν θα προφτάσετε, Μαρία. Ούτε τα θεριστιάτικα αγλάδια που κοντεύουν να γίνουν, εφόσον θα φύγετε», σχολίασε η Στέλλα καθώς περνούσαν κάτω από την αγλαδιά. Ήταν γεμάτη ροδοπράσινα αγλάδια που κρέμονταν σαν καμπανούλες. «Εγώ θα μείνω», δήλωσε η Σταυρούλα. «Κι εγώ, να φυλάμε μαζί τα πρόβατα», είπε η Μαρία. «Κι εγώ!» φώναξε ο Σωκράτης.

Ο πατέρας του Γιαννάκου είχε τα πρόβατά του στο διπλανό χωράφι με τις βυσσινίες. «Ε, συμπεθεράκια! Ελάτε να σας φιλέψω». Πλησίασαν στο φράχτη και κείνος γέμισε τις χούφτες τους δροσερά βύσσινια. «Ευχαριστούμε, συμπέθερε», είπε η Στέλλα.

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή